

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Economie en Digitalisering**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6011 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum 13 maart 2026
Betreft Aanvullende advisering Nationaal Groeifondsprojecten (inclusief reactie kabinet) voorjaar 2026

Ons kenmerk
DGED / 104333009

Geachte Voorzitter,

Bijlage(n)
3

Het Nationaal Groeifonds (NGF) investeert in 50 grootschalige projecten die bijdragen aan het duurzaam verdienvermogen van Nederland. Het betreft onder meer projecten op het gebied van groene waterstof, de verduurzaming van de landbouw, het bestrijden van laaggeletterdheid en sleuteltechnologieën als quantum en kunstmatige intelligentie. Daarmee is een bedrag van € 11 miljard gemoeid.

In 2022 en 2023 bent u over de uitslagen van de tweede en derde ronde van het Nationaal Groeifonds geïnformeerd.¹ Over twee projecten uit deze rondes heeft aanvullende besluitvorming plaatsgevonden op basis van een advies van de Adviescommissie Nationaal Groeifonds (hierna: de adviescommissie). Het betreft de NGF-projecten *Opschaling PPS in het Beroepsonderwijs* en *6G Future Network Services*.

In deze brief licht ik, mede namens de minister van Financiën, het advies, de projecten en het besluit van het kabinet toe.

Achtergrond aanvullend advies

Een aantal projecten uit ronde twee en drie heeft gefaseerde financiering gekregen zoals een (gedeeltelijk) voorwaardelijke toekenning of een (gedeeltelijke) reservering. Bij een voorwaardelijke toekenning moet een project aan nadere voorwaarden voldoen om middelen definitief toegekend te krijgen. Bij een reservering moet (een deel van) een project beter uitgewerkt of aangepast worden of is sprake van een nieuwe fase van het project, waarna het opnieuw beoordeeld wordt. Hiervoor worden omzettingsverzoeken gedaan. De adviescommissie adviseert het kabinet hierover.

Samenvatting advies adviescommissie

De adviescommissie heeft positief geadviseerd over de omzettingsverzoeken voor de NGF-projecten *Opschaling Publiek Private Samenwerking in het Beroepsonderwijs* en *6G Future Network Services*. Het advies heeft betrekking op een bedrag van in totaal € 199,4 miljoen. In bijlage 1 worden de projecten en het advies verder toegelicht. De aanbiedingsbrief en het volledige advies van de adviescommissie zijn bijgevoegd in bijlage 2 en 3.

Reactie kabinet en vervolg

Het kabinet neemt het advies van de adviescommissie over de twee projecten over. Hierdoor wordt in totaal € 199,4 miljoen uit het Nationaal Groeifonds definitief toegekend.

De tabel hieronder geeft een financieel overzicht van de voorgestelde toekenningen en het besluit van het kabinet (bedragen x € 1 mln.).

NGF-project	Ronde	Omzettingsverzoek		Besluit kabinet
		Reservering	Voorwaardelijke Toekenning	Toekenning
Opschaling PPS in het beroepsonderwijs	2		57,4	57,4
6G Future Network Services	3	142		142
Totaal		142	57,4	199,4

De budgettaire verwerking vindt plaats bij eerste suppletoire begrotingen 2026 van het NGF en het ministerie van Economische Zaken. De besluitvorming is definitief na autorisatie van deze begrotingsstukken door beide Kamers. Daarna kunnen de definitief toegekende NGF-middelen aan de projecten worden besteed en de volgende fases van deze projecten worden uitgevoerd.

Heleen Herbert
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Bijlage 1

Opschaling PPS in het beroepsonderwijs

Het NGF-project Opschaling Publiek Private Samenwerking in het beroepsonderwijs beoogt de samenwerking tussen het bedrijfsleven en het beroepsonderwijs (mbo en hbo) te versterken om zo beter geschoold personeel te krijgen en daarmee de productiviteit te stimuleren. Dit project wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Aan het project is in de tweede ronde € 152,6 miljoen toegekend om 15 publiek-private samenwerkingsverbanden door heel Nederland op te schalen en € 57,4 miljoen voorwaardelijk toegekend voor de volgende fase.

De publiek-private samenwerkingsverbanden zijn door het project sterk in omvang gegroeid: het aantal partners uit het bedrijfsleven is met bijna achtduizend toegenomen, meer dan achtduizend werknemers hebben deelgenomen aan scholingsactiviteiten en ruim tienduizend extra studenten met ervaring in het bedrijfsleven stromen jaarlijks de arbeidsmarkt op. Hoewel de private cofinanciering iets achterloopt op de streefwaarde die voor de uitvoering van dit NGF-project wordt gehanteerd, is deze substantieel en groeiende. Gezien de voortgang ziet de adviescommissie voldoende reden om te adviseren om de € 57,4 miljoen voor de volgende fase definitief toe te kennen, waarmee de totale bijdrage van het NGF aan het project uitkomt op € 210 miljoen. Met deze bijdrage kunnen de 15 bestaande publiek-private samenwerkingen verder worden opgeschaald en kan het netwerk met een viertal extra samenwerkingsverbanden worden uitgebreid. Deze volgende fase zal zich daarnaast richten op de structurele borging en duurzame impact van de samenwerkingen.

De adviescommissie adviseert om twee zaken te waarborgen om de impact van het NGF-project te optimaliseren. Ten eerste adviseert de adviescommissie om in te zetten op nog betere impactmeting. Ten tweede adviseert de adviescommissie om de private cofinanciering vanuit het mkb apart inzichtelijk te maken zodat het project hierop kan sturen. Daarnaast moedigt de adviescommissie het kabinet aan om blijvende aandacht te houden voor het bevorderen van Leven Lang Ontwikkelen.

6G Future Network Services

6G Future Network Services (6G FNS) is een NGF-programma dat werkt aan de ontwikkeling van de volgende generatie mobiele communicatienetwerken die naar verwachting vanaf circa 2030 op de markt komen. Dit programma wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het programma 6G FNS legt de basis voor een sterke Nederlandse positie in 6G door te bouwen aan een ecosysteem van bedrijven en kennisinstellingen, en door technologieën door te ontwikkelen en internationaal te standaardiseren. Tientallen partners met verschillende achtergronden (kennisinstellingen, telecomoperators, mkb en chipfabrikanten) werken in het programma samen aan verschillende technologieën en toepassingsgebieden. Het 6G FNS-programma heeft in 2023 in de derde ronde van het NGF een gefaseerde financiering toegekend gekregen: een definitieve

toekenning van € 61 miljoen voor de eerste fase van het NGF-project en een reservering van € 142 miljoen voor het vervolg.

Ons kenmerk
DGED / 104333009

Het 6G FNS-programma is begin 2024 van start gegaan en heeft al betekenisvolle resultaten behaald op het gebied van technologieontwikkeling en het bevorderen van samenwerking in de sector. Zo zijn er 20 patenten gerealiseerd en 14 hardware prototypes ontwikkeld. Ook zijn er mede dankzij een subsidieregeling voor innovatievouchers (financiële steun om veelbelovende ideeën op het terrein van 6G te stimuleren) al zes spin-outs (nieuwe bedrijven) gerealiseerd. De adviescommissie is positief over de uitvoering en resultaten van de eerste fase van het 6G FNS-programma. Op basis van het aanvullende plan voor fase 2 adviseert adviescommissie de reservering geheel toe te kennen. Daarmee komt de totale bijdrage van het NGF aan 6G FNS op € 203 miljoen.

De adviescommissie heeft er vertrouwen in dat het NGF-project 6G Future Network Services een goede bijdrage levert aan de doorontwikkeling van (onderdelen van) 6G en partijen in het ecosysteem beter in staat stelt om de positie van Nederland in de mondiale 6G-waardeketen te versterken.

Aanbiedingsbrief NGF tussentijdse adviezen

Datum: 16 februari 2026
Aan: De ministers van Economische Zaken & Financiën
Betreft: advies omzetting van een reservering & voorwaardelijke toekenning van NGF-voorstellen uit eerdere rondes in de departementale route

Geachte ministers,

Graag bied ik u het advies aan voor twee projecten die in een eerdere beoordelingsronde een reservering en een voorwaardelijke toekenning hebben gehad uit het Nationaal Groeifonds. Het advies is opgesteld door de adviescommissie Nationaal Groeifonds. Het betreft de volgende projecten:

- Opschaling Publieke Private Samenwerkingen in het Beroepsonderwijs
- 6G Future Network Services (FNS)

Voor de toelichting van het advies verwijs ik u graag naar het adviesrapport. Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Peter Wennink
Vice-Voorzitter adviescommissie Nationaal Groeifonds

Adviescommissie Nationaal Groeifonds

Februari 2026

Advies reservering en voorwaardelijke toekenning

In de eerste, tweede en derde beoordelingsronde heeft de adviescommissie Nationaal Groeifonds bij verschillende projecten geadviseerd middelen te reserveren of voorwaardelijk toe te kennen. In december jl. hebben twee van deze projecten een aangepast plan ingediend bij de adviescommissie om aanspraak te maken op een reservering of voorwaardelijke toekenning. De adviescommissie heeft beoordeeld of de aanpassingen voldoende tegemoetkomen aan de gestelde voorwaarden.

Op basis van deze beoordeling adviseert de adviescommissie voor beide projecten de reservering of voorwaardelijke toekenning om te zetten in een toekenning. Op de achterliggende pagina's zijn de adviezen van de adviescommissie weergegeven.

Het gaat om de volgende projecten die zijn beoordeeld:

Voorstel	Ronde
Opschaling Publiek Private Samenwerking in het Beroepsonderwijs	2
6G Future Network Services (FNS)	3

Inhoudsopgave

Opschaling Publiek Private Samenwerking in het Beroepsonderwijs.....	3
6G Future Network Services (FNS)	6

Opschaling Publiek Private Samenwerking in het Beroepsonderwijs

Het project 'Opschaling Publiek Private Samenwerking in het Beroepsonderwijs' is toegekend tijdens de tweede beoordelingsronde van het Nationaal Groeifonds. Het project wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken en heeft een looptijd van 2023 tot en met 2030.

Het project beoogt de samenwerking tussen bedrijfsleven en het beroepsonderwijs (mbo en hbo) te versterken met de volgende doelen:

- het verbeteren van het beroepsonderwijs, door relevanter onderwijs dat beter aansluit op de beroepspraktijk;
- het bevorderen van leven lang ontwikkelen (LLO), door het beroepsonderwijs beter aan te laten sluiten bij de ontwikkelbehoeften van werkenden;
- de innovatiekracht van het bedrijfsleven te versterken, doordat in beroepsopleidingen aan concrete vraagstukken uit het bedrijfsleven wordt gewerkt.

Het project doet dit door een vijftiental bestaande regionale publiek private samenwerkingsverbanden op te schalen tot zogenaamde 'high impact pps'en' (HIP's). In deze HIP's worden middelen ingezet voor de volgende activiteiten:

- het uitbreiden van het aantal betrokken partijen bij de HIP (Versterken van ketens en ecosystemen);
- het verbeteren van het onderwijsaanbod voor studenten (Talentontwikkeling);
- het verbeteren van het aanbod voor werkenden (LLO);
- praktijkprojecten om innovatie te stimuleren (Innoveren van de beroepspraktijk);
- het creëren van fysieke en virtuele infrastructuur om samenwerking te faciliteren (Contextrijke infrastructuur).

De adviescommissie heeft positief geadviseerd over het project vanwege de potentiële meerwaarde van dergelijke pps'en. Tegelijkertijd zijn bedrijven nog onvoldoende bereid om hierin te investeren, omdat voor hen de baten nog ongewis zijn. Door de pps'en een aantal jaren intensief te ondersteunen moet de meerwaarde voor het bedrijfsleven duidelijker worden, zodat bedrijven een grotere investeringsbereidheid tonen.

In 2022 heeft het kabinet op advies van de adviescommissie een totaalbedrag van 210,0 miljoen euro toegekend, waarvan 152,6 miljoen euro direct is toegekend voor de eerste periode van het project. Voor het resterende bedrag heeft de adviescommissie de volgende voorwaarden geadviseerd:

- een onafhankelijke review van de (tussen)resultaten, op basis waarvan de volgende tranche kan worden vrijgegeven;
- scherpe KPI's voor deze samenwerkingsverbanden waaruit het succes blijkt, gekoppeld aan een go/no go moment, zodat duidelijk wordt op basis waarvan de go/no go-beslissing wordt genomen;
- bij de selectie van de vijftien PPS-en is een zo groot mogelijke maatschappelijke impact en een spreiding over regio's en thema's;
- een gedetailleerde begroting, gebaseerd op de PPS-en die worden opgeschaald;
- een gedegen aanpak voor de monitoring en evaluatie en een mechanisme om bij te sturen;
- een verdere uitwerking van de link met het voorstel LLO-Collectief Laagopgeleiden en Laaggeletterden en LLO-Katalysator.

Advies

De commissie adviseert het kabinet om de volledige voorwaardelijke toekenning van 57,4 miljoen euro om te zetten in een onvoorwaardelijke toekenning. Om de eerder gestelde voorwaarden goed te effectueren adviseert de adviescommissie aan de fondsbeheerders om de volgende acties te ondernemen:

1. Spreek met de minister van EZ af om (kwalitatief of kwantitatief) te onderzoeken hoe de impact van het project op de productiviteit van de betrokken bedrijven beter inzichtelijk kan worden gemaakt;
2. Spreek met de minister van EZ af om de cofinanciering door het mkb als aparte KPI met streefwaarde op te nemen, met het oog op het monitoren van betrokkenheid en commitment van mkb-bedrijven.
3. Blijf actieve samenwerking stimuleren tussen Groeifondsprojecten rond menselijk kapitaal, met het oog op verdere opschaling, synergie en duurzaamheid van het kennisontwikkelingssysteem en het tegengaan van versnippering.

De impact die publiek private samenwerking in het beroepsonderwijs kan realiseren is mede afhankelijk van de overheidsinspanningen rond het bevorderen van LLO en de verduurzaming van de HIP's en pps'en. De adviescommissie benadrukt daarom het belang om de visie van EZ en OCW op het gebied van verduurzaming van de publiek private samenwerking in het beroepsonderwijs te implementeren. Daarnaast moedigt zij het kabinet aan om de beleidsinspanningen rond LLO door te zetten en waar mogelijk te intensiveren.

Advies Opschaling Publiek Private Samenwerking in het Beroepsonderwijs (mln. €)		
Aangevraagd	Toegekend	Resterend voorwaardelijk
57,4	57,4	-

Toelichting op het advies

Het project is nu een aantal jaar volop in uitvoering. Op basis van zowel de KPI's als de werkbezoeken lijkt het project goed op koers te liggen ten aanzien van de gestelde doelen. Alle HIP's zijn actief, opgeschaald en bezig met het verder uitbouwen en verdiepen van de samenwerkingsverbanden tussen het bedrijfsleven en het beroepsonderwijs.

Op basis van de midterm review constateert de adviescommissie dat de streefwaarden van de meeste KPI's behaald of overtroffen worden. Het aantal partners uit het bedrijfsleven is met bijna achtduizend toegenomen, meer dan achtduizend werknemers hebben deelgenomen aan scholingsactiviteiten en duizenden additionele studenten met ervaring met publiek private samenwerking stromen jaarlijks de arbeidsmarkt op. Alleen op het gebied van de cofinanciering loopt het project beperkt achter op de streefwaarden. Dit wordt in ieder geval ten dele verklaard doordat de mix van activiteiten in de eerste twee jaar iets afweek van de planning. Toch is de cofinanciering voor de adviescommissie een significant aandachtspunt.

De adviescommissie hecht grote waarde aan de cofinanciering vanuit een aantal perspectieven. Allereerst zorgt het Nationaal Groeifonds voor impulsfinanciering en dienen de HIP's op termijn in belangrijke mate op eigen benen te kunnen staan. Cofinanciering is daarvoor onontbeerlijk. Daarnaast is cofinanciering een belangrijke graadmeter voor betrokkenheid en commitment. Het laat zien dat partijen de HIP's echt op waarde schatten. Specifiek bij het mkb acht de adviescommissie het van belang dat voldoende en aantoonbaar commitment bestaat. Om deze reden adviseert de adviescommissie om de cofinanciering vanuit het mkb als aparte KPI op te nemen, in plaats van mee te nemen in de totale cofinanciering van alle betrokken publieke en private partijen.

Daarnaast constateert de adviescommissie dat de KPI's vooral wat zeggen over betrokkenheid van bedrijven en lerenden bij het project, en minder over de daadwerkelijke impact. Dit is begrijpelijk, want de daadwerkelijke impact op verdienvermogen laat zich moeilijk vatten in KPI's die tijdens de looptijd van het project kunnen worden gevolgd. De adviescommissie vindt het echter belangrijk dat op termijn robuuster kan worden vastgesteld in welke mate het project bijdraagt aan de productiviteit van de betrokken bedrijven, bijvoorbeeld doordat zij meer en beter geschoolde werknemers hebben of doordat innovatie binnen de bedrijven is bevorderd. Daarom adviseert de

adviescommissie om (kwalitatief of kwantitatief) te onderzoeken hoe deze effecten beter in beeld kunnen worden gebracht.

Opschaling Publiek Private Samenwerking in het Beroepsonderwijs is niet het enige Groeifondsproject dat zicht richt op het versterken van menselijk kapitaal. Het project werkt reeds samen met meerdere Groeifondsprojecten, zoals de LLO-Katalysator en Npuls. De adviescommissie adviseert om deze samenwerking verder te verdiepen en waar mogelijk te verbreden naar andere relevante Groeifondsprojecten, met het oog op verdere opschaling, synergie en verduurzaming van het Nederlandse kennisontwikkelingssysteem. Deze verdere samenwerking kan ook het risico op versnippering in inzet van Groeifondsprojecten rond menselijk kapitaal tegengaan.

Aandachtspunten en adviezen bij toekenning

De impact en verduurzaming van dit project is in belangrijke mate afhankelijk van flankerend beleid op het gebied van onderwijs en LLO. Allereerst om de onrendabele top duurzaam te bekostigen die gepaard gaat met deze pps'en: het is onrealistisch om te verwachten dat deze pps'en zonder enige vorm van blijvende publieke ondersteuning effectief zullen blijven functioneren. Daarnaast gaat het bijvoorbeeld om de verankering van LLO als wettelijke taak voor het beroepsonderwijs, maar ook om ander beleid om LLO te bevorderen, zoals regelingen om LLO in het mkb te stimuleren.

De adviescommissie is positief over de gezamenlijke visie van OCW en EZ op het verduurzamen van HIP's en pps'en. Als de voorgestelde aanpak voor verduurzaming wordt gerealiseerd, wordt een goed fundament gelegd voor de verduurzaming van publiek private samenwerking in het beroepsonderwijs. Tegelijk constateert de adviescommissie dat om deze visie te implementeren nog veel geregeld moet worden, zoals LLO als wettelijke taak en structurele financiering. De adviescommissie benadrukt daarom het belang om deze zaken ter hand te nemen, en ziet daarbij niet alleen een rol voor het ministerie van EZ, maar ook voor het ministerie van OCW.

De adviescommissie ziet het als positief dat LLO in het nieuwe coalitieakkoord nadrukkelijk aandacht krijgt. De impact van het project opschaling PPS, en het verdienvermogen in het algemeen, is gebaat bij blijvende inzet vanuit de betrokken ministeries (in ieder geval EZ, OCW en SZW) op LLO.

6G Future Network Services (FNS)

6G Future Network Services (FNS) is een programma dat werkt aan de ontwikkeling van de volgende generatie mobiele communicatienetwerken, die naar verwachting vanaf circa 2030 op de markt komt. FNS beoogt met publiek-private investeringen in onderzoek en innovatie het Nederlandse 6G-ecosysteem te versterken. Het programma werkt aan netwerkhardware, - software en toepassingen van 6G. Daarbij wordt geprofiteerd van een sterke Nederlandse kennis- en industriële positie op onder meer het terrein van halfgeleidertechnologie en maatschappijgerichte toepassingen.

FNS legt de basis voor een sterke Nederlandse positie in de 6G waardeketens, door te bouwen aan een ecosysteem en door geavanceerde technologie te ontwerpen en internationaal te standaardiseren. Het 6G FNS-programma is begin 2024 van start gegaan en heeft al betekenisvolle resultaten behaald op het gebied van technologieontwikkeling en het bevorderen van samenwerking in de sector. De tientallen partners met verschillende achtergronden (kennisinstellingen, telecomoperators, mkb en chipfabrikanten) hebben hun samenwerking en ambities bezegeld met de ondertekening van de FNS-consortium overeenkomst.

Het programma heeft in de derde ronde van het NGF (2023) een onvoorwaardelijke bijdrage gekregen van 61 miljoen euro voor fase 1 van het project en een reservering van 142 miljoen euro voor fase 2. Het project is in de eerste helft van 2024 van start gegaan.

Advies

De adviescommissie adviseert de reservering van 142 miljoen euro om te zetten naar een onvoorwaardelijke toekenning. De totale investering van het Nationaal Groeifonds in FNS komt daarmee uit op 203 miljoen euro.

Advies Future Network Services		
Aangevraagd	Toegekend	Reservering
142 mln	142 mln	-

Toelichting op het advies

De adviescommissie is positief over de uitvoering en resultaten van de eerste fase van FNS en dat geeft ook vertrouwen in de uitvoering van fase 2. De ingediende documenten waren informatief en van goede kwaliteit. Bovendien wist het consortium in het interview de vragen van de commissie goed te beantwoorden. De adviescommissie heeft er vertrouwen in dat FNS een goede bijdrage levert aan de doorontwikkeling van (onderdelen van) 6G en Nederlandse partijen beter in staat stelt om de concurrentiepositie te versterken. FNS draagt daarmee potentieel bij aan het toekomstige Nederlandse verdienvermogen.

De commissie is positief over wat er is bereikt in fase 1 van het project, waarin concrete resultaten zijn behaald. Zo zijn er 20 patenten gerealiseerd, 14 hardware prototypes en er zijn vier *proof of concepts* gerealiseerd. Ook zijn er mede dankzij de innovatievouchers in de eerste fase zes spin-outs gerealiseerd.

De Adviescommissie ziet de potentie van 6G als een groeimarkt voor het Nederlands verdienvermogen. Het is zeker dat er een nieuwe generatie mobiele netwerken zal ontstaan met hogere snelheden, zeer lage vertraging en veel grotere capaciteit. Hoewel minder duidelijk is hoe dit er precies uit komt te zien en met welke snelheid dit geïmplementeerd wordt, is 6G een interessante toekomstige markt voor de partijen die deelnemen aan het FNS ecosysteem. In het Draghi rapport wordt 6G genoemd als één van de gebieden waarin Europa moet investeren in onderzoek en innovatie om de concurrentiepositie en het verdienvermogen te versterken.

De commissie benadrukt dat het belangrijk is dat Nederland inzet en focust op de gebieden binnen 6G-ontwikkeling waarin Nederland een sterke uitgangspositie heeft en echt onderscheidend kan zijn. Het is bijvoorbeeld aannemelijk dat Nederlandse (chip) bedrijven een rol kunnen spelen in het

ontwikkelen van de halfgeleidercomponenten voor 6G antennes. Het consortium heeft aangegeven dat het in deze fase van de 6G ontwikkeling belangrijk is om nog breed in te zetten op applicaties van 6G zodat standaardisatie ook aansluit bij de applicaties. De commissie begrijpt deze gedachte, maar ziet het tijdig aanbrengen van scherpe focus in de activiteiten van het consortium als een belangrijke succesfactor voor FNS. Daarbij is de commissie blij te zien dat er veel oog is voor het Europese en mondiale speelveld, maar benadrukt ook dat het belangrijk blijft om voortdurend scherp te blijven kijken naar waar Nederland onderscheidend is.

De commissie is positief over de strategische onderbouwing van het plan en de valorisatie-aanpak. Bedrijven en markten staan centraal in het programma en de commissie staat positief tegenover het invoeren van een business board waarin ook bedrijven en start-ups vertegenwoordigd zijn. Deze nieuw opgerichte 6G Business Board krijgt de rol om te sturen op waardecreatie en is verantwoordelijk voor de een continue evaluatie van de activiteiten ten opzichte van de beoogde strategische doelen. Ook lijkt de samenwerking tussen de verschillende disciplines (bijvoorbeeld onderzoek en bedrijfsleven) goed geborgd in de aanpak. Zo worden bijvoorbeeld de onderwerpen waaraan de 25 nieuwe PhD's gaan werken vooraf beoordeeld en gekoppeld aan bedrijfsactiviteiten.

De commissie is daarnaast positief over de activiteiten die worden ondernomen om start-ups te ondersteunen. Onder meer met de programmalijn "*Acceleration & Access to Finance*" waarbij jonge ondernemingen worden ondersteund in de zoektocht naar investeerders en kapitaal om te groeien. Ook de samenstelling van het consortium valt de commissie positief op. Er zijn veel bedrijven betrokken, met een goede mix van een aantal grote partijen maar ook veel MKB en start ups.

FNS heeft potentie om bij te dragen aan ontwikkelingen die energie-efficiëntie in andere sectoren vergroten. De commissie moedigt het consortium aan om de impact op deze aanpalende en randvoorwaardelijke gebieden in het vizier te houden en successen uit te dragen. Zodat andere sectoren van de kennis en ontwikkelingen uit het 6G FNS consortium gebruik kunnen maken. En ook andersom is het succes van 6G niet alleen afhankelijk van technologie, maar moeten ook randvoorwaarden op orde zijn en moet bijvoorbeeld worden voorkomen dat de energiebeschikbaarheid (in Nederland) een bottleneck voor 6G wordt.

De commissie heeft vertrouwen in de human capital aanpak. Gezien de raakvlakken is het positief dat de samenwerking met bestaande structuren wordt geborgd, zoals de human capital agenda van project Beethoven en van de activiteiten van aanverwante NGF-projecten.

Aandachtspunten voor de uitvoering van fase 2

De commissie geeft twee belangrijke aandachtspunten mee in de uitvoering van fase 2:

- Focus op waar Nederland echt sterk en uniek in is. De commissie geeft de stevige aanbeveling mee om te blijven focussen op waar Nederlandse partijen echt onderscheidend zijn. Op papier is een doel van de ingerichte governance om voortdurend (bij) te sturen op waardecreatie en focus op klanten/markten; het is belangrijk dit in praktijk te brengen. Benut de geplande Midterm Review om de effectiviteit hiervan te evalueren en keuzes te maken. De Adviescommissie verwacht van FNS dat er op basis van de MTR scherpe keuzes worden gemaakt. Waar nodig kan in overleg het beschikbare budget meer worden toegespitst op de technologieën die de meeste potentie hebben om bij te dragen aan het Nederlands verdienvermogen.
- Werk aan een strategie en plan voor de langere termijn. De ingediende plannen voorzien maar beperkt in een exit- (of vervolg) strategie. Om uiteindelijk een belangrijke speler binnen het 6G veld te zijn is het volgens de Adviescommissie cruciaal dat FNS focust op markttractie en niet (te veel) op nieuwe subsidies. Daarbij denkt de Adviescommissie dat het tijdig ontwikkelen van investeerbare proposities een belangrijk onderdeel is van de laatste fase van de NGF financiering.

**Directoraat-generaal
Economie en Digitalisering**

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat

Auteur

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

24 februari 2026

Kenmerk

DGED / 104334136

nota

TER BESLISSING

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute

[Redacted] [Redacted] [Redacted]
[Redacted] [Redacted] [Redacted]
[Redacted] [Redacted] [Redacted]
[Redacted] [Redacted] [Redacted]

Mede namens/met akkoord van Minister van Financiën

Aanleiding

De adviescommissie Nationaal Groeifonds heeft twee projecten uit de tweede en derde ronde van het Nationaal Groeifonds (NGF) opnieuw beoordeeld. Dit is een standaardproces. Met deze brief informeert u, mede namens de minister van Financiën, beide Kamers over het advies van de adviescommissie, het besluit van het kabinet en de budgettaire gevolgen. Agendering in de MR van 13 maart is noodzakelijk voor verwerking in de Voorjaarsnota zodat projecten de middelen tijdig uitgekeerd krijgen.

Geadviseerd besluit

Antwoord op de politiek-bestuurlijke vraag waar de bewindspersoon al dan niet akkoord mee kan gaan (neutraal formuleren, argumenten komen later aan de orde).

Kernpunten

- Voor de NGF-projecten Opschaling PPS in het beroepsonderwijs en 6G Future Network Services heeft de adviescommissie positief geadviseerd over het definitief toekennen van eerder voorwaardelijk toegekende en gereserveerde middelen. De projecten voldoen aan de hiervoor gestelde voorwaarden.
- Met instemming van dit besluit door de MR worden aan deze twee NGF-projecten in totaal € 199,4 miljoen uit het NGF definitief toegekend.
- Behandeling in de MR van 13 maart is nodig voor tijdige verwerking van de middelen in de Voorjaarsnota door Financiën. Dit zorgt ervoor dat de middelen tijdig uit het NGF overgeheveld worden naar de voor de projecten verantwoordelijke departementen (in dit geval EZK) voor de uitvoering.

Toelichting

Achtergrond NGF en de adviescommissie NGF

- Het Nationaal Groeifonds (NGF) investeert in 50 grootschalige projecten die bijdragen aan het duurzaam verdienvermogen van Nederland. Er zijn drie indieningsrondes geweest voor projecten. Daarmee is een bedrag van € 11 miljard gemoeid. Ook al leeft in de buitenwereld soms het beeld dat het NGF is opgeheven, zijn de NGF-projecten in de praktijk pas begonnen. Dit zijn lange termijn projecten die de komende jaren tot uitvoering komen (looptijd 4-15 jaar). De komende tijd werken we er samen met andere departementen hard aan om de impact van de lopende projecten te maximaliseren.
- De adviescommissie NGF adviseert het kabinet over toekenningen van middelen aan NGF-projecten, en over de omzetting van zogenaamde 'voorwaardelijke toekenningen en reserveringen' in definitieve toekenning van middelen.
- De NGF-middelen komen dus pas daadwerkelijk tot besteding nadat:
  - er over een project positief is geadviseerd door de adviescommissie;
  - er op voordracht van de fondsbeheerders door het kabinet een positief besluit is genomen;
  - en vervolgens het parlement de begrotingswet heeft goedgekeurd.
- Een aantal projecten uit ronde twee en drie heeft gefaseerde financiering gekregen zoals een voorwaardelijke toekenning of een reservering.
- Bij een voorwaardelijke toekenning moet een project aan nadere voorwaarden voldoen om middelen definitief toegekend te krijgen. Bij een reservering moet (een deel van) een project beter uitgewerkt of aangepast worden of is sprake van een nieuwe fase van het project, waarna het opnieuw beoordeeld wordt.
- Hiervoor worden zogenaamde 'omzettingsverzoeken' gedaan. De adviescommissie adviseert het kabinet hierover.
- Het NGF kent twee routes: de 'subsidierroute' waarbij consortia direct middelen krijgen uitgekeerd en de 'departementale route' waarbij grootschalige publiek-private programma's worden uitgevoerd. Bij de departementale route werken bedrijven en kennisinstellingen samen onder regie van een departement.

De rol van MEZK als fondsbeheerder en projectverantwoordelijke

- U bent samen met MFIN gezamenlijk beleidsmatig verantwoordelijk voor de uitvoering van het NGF (fondsbeheerders).
- Naast fondsbeheerder bent u ook verantwoordelijk voor de uitvoering van verschillende 'EZK' projecten. Beide projecten die nu voorliggen voor additionele besluitvorming zijn departementale projecten die onder uw verantwoordelijkheid worden uitgevoerd. Project 6G Future Network Services valt onder de portefeuille van de staatssecretaris EZ.

Voorliggende besluitvorming

Opschaling Publiek Private Samenwerking in het beroepsonderwijs:

- Dit project beoogt de samenwerking tussen het bedrijfsleven en het beroepsonderwijs (mbo en hbo) te versterken om zo beter geschoold personeel te krijgen en daarmee de productiviteit te stimuleren.
- In de tweede ronde is € 152,6 miljoen toegekend om 15 publiekprivate samenwerkingsverbanden in Nederland op te schalen en € 57,4 miljoen voorwaardelijk toegekend voor de volgende fase. Gezien de voortgang

adviseert de adviescommissie deze middelen definitief toe te kennen. De totale NGF-bijdrage voor dit project betreft daarmee € 210 miljoen.

- Met deze bijdrage kunnen de 15 bestaande publiek-private samenwerkingen verder worden opgeschaald, duurzaam worden geborgd en kan het netwerk met vier extra samenwerkingsverbanden worden uitgebreid.

6G Future Network Services:

- Dit project werkt aan de ontwikkeling van de volgende generatie mobiele communicatienetwerken, en heeft in 2023 in de derde ronde van het NGF een toekenning van € 61 miljoen voor de eerste fase van het NGF-project gekregen en een reservering van € 142 miljoen voor het vervolg.
- Op basis van het aanvullende plan voor fase 2 adviseert adviescommissie de reservering geheel toe te kennen. Daarmee komt de totale bijdrage van het NGF aan 6G FNS op € 203 miljoen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.